

مقایسه هدف گرایی تحصیلی در بین دانشجویان دختر و پسر دانشگاه شهید چمران اهواز

مژگان پوردل^۱

سحر موسویان^۲

چکیده

هدف از انجام پژوهش حاضر «مقایسه هدف‌گرایی تحصیلی در بین دانشجویان دختر و پسر دانشگاه شهید چمران اهواز» می‌باشد. مطالعه حاضر به لحاظ ماهیت «توصیفی - مقطعی» و از نظر گردآوری داده‌ها پیمایشی و به این علت که در یک جامعه آماری مشخص و قلمرو مکانی در دسترس انجام می‌شود عنوان نمود به لحاظ اهداف از نوع «کاربردی» می‌باشد. نشان داد که، در دانشجویان پسر عملکرد و در دانشجویان دختر تسلط و عملکردی رابطه مثبت وجود دارد. در واقع، هر چه هدف پیشرفت دانشجوی پسر عملکردی تر و هدف پیشرفت دانشجوی دختر تسلطی تر باشد، در تحصیل پیشرفت بیشتری دارند. لازم به ذکر است بخشی از این تفاوتها میتواند مربوط به تفاوت شخصیتها، استعداد، رفتار والدین نسبت به دختران و پسران باشد. همچنین به نظر میرسد جهت گیری و انگیزش دختران درونی تر از پسران است و دختران باورهای مثبت‌تر نسبت به توانایی خود در کنترل شرایط و تلاش برای اهداف دارند.

واژه‌گان کلیدی: هدف گرایی تحصیلی، عملکرد، تسلط، اجتناب.

۱- کارشناسی ارشد مشاوره مدرسه، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران (نویسنده مسئول)

Pourdel.m2018@gmail.com

۲- کارشناسی ارشد روانشناسی بالینی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد یاسوج، یاسوج، ایران.

Sepehroumouavi513@gmail.com

مقدمه

دانشجویان هر جامعه به عنوان قشر آینده ساز کشور، گروهی هستند که بخش عمده برنامه ریزی و بودجه نظام آموزشی را به خود اختصاص می دهند. از سوی دیگر پیشرفت و موفقیت تحصیلی دانشجویان یکی از شاخصه های مهم در ارزیابی و عملکرد سیستم آموزش عالی است که صرف کردن این بودجه و هزینه را به خوبی توجیه میکند و تمام سعی و کوشش نظام های آموزش عالی در دنیا، برای تحقق یافتن این امر خطیر میباشد، (محمدی و همکاران، ۱۳۹۵). به عبارت ساده تر، جامعه و بطور خاص سیستمهای آموزش عالی نسبت به سرنوشت فرد، رشد و تکامل موفقیت آمیز وی و جایگاه او در جامعه علاقه مند و نگران است (شریف زاده و همکاران، ۱۳۹۳).

چندین دهه است که دانشمندان علوم اجتماعی و روانشناسان به چگونگی عملکرد، موفقیت یا شکست انسان در موقعیت های مختلف زندگی از جمله تحصیل می اندیشند. آنها به دنبال بررسی این موضوع اند که افراد چگونه در موقعیت های تحصیلی عمل میکنند، (باتلر^۱، ۲۰۱۶). از اینرو، بررسی نقش و تأثیر عوامل و فرایندهای مختلف بر روی فرآیند تحصیل دانشجویان و نیز روابط متقابل این فرایندها با یکدیگر از جمله حیطه های مهم تحقیقات آموزش عالی به شمار میرود، (هافمن و همکاران^۲، ۲۰۱۴). زیرا آنها بر این عقیده هستند که، روند تحصیل دانشجویان از ابتدا تا انتها در هر نظام آموزشی به عوامل مختلفی بستگی دارد که در چرخه ای از آغاز تا فارغ التحصیل شدن دانشجویان رخ میدهد، تحقق می یابد، (استن و اوپرا^۳، ۲۰۱۵؛ وانگ و اردیهم^۴، ۲۰۱۳؛ ماچرا^۵، ۲۰۰۸؛ ایمونز^۶، ۲۰۰۳). این عوامل که در شاخه های مختلفی قابل دسته بندی هستند، شامل ساختار آموزشی، شیوه ارزشیابی، انگیزشی، روابط و مهارتهای اجتماعی، جایگاه اجتماعی -

¹ Butler.

² Hoffman and Etall.

³ Stan and Oprea .

⁴ Wang and Erdhiem.

⁵ Mucherah.

⁶ Emmons.

اقتصادی، ویژگیهای فردی و بسیاری از عوامل دیگر (الیوت و دیوک^۱، ۱۹۸۸)، که از حیطه این پژوهش خارج بوده و ذکر این موارد صرفاً ورود به موضوع و تشریح اهمیت و ضرورت موضوع تحقیق حاضر عنوان گردید. با توجه به مطالب ذکر شده و تشریح اهمیت و ضرورت پرداختن به مسائل تحصیل دانشجویان و عوامل موفقیت یا عدم توفیق در به اتمام رساندن تحصیلات عالی، عوامل و مولفه‌هایی ذکر شد که هر کدام به نوبه خود در مطالعات مختلفی به آنها پرداخته شده است، تا جایی که میتوان عنوان نمود این مولفه‌ها در پی تبدیل شدن به کلیشه‌هایی برای سنجش تحصیلات و پیشرف تحصیلی میباشند.

به همین روی در راستای عبور از کلیشه و گرفتار شدن در نتایج ثابت شده و مشخص، با نگاهی دقیق به متون علمی و کنفرانس‌های روز دنیا به این نکته پی میبریم که، عوامل و متغیرهای نوظهوری در حال برجسته شدن میباشند که یکی از این عوامل مهم و اثر بخش «هدف‌گرایی تحصیلی» میباشد. که میتوان گفت از مؤثرترین رویکردهای متغیرهای انگیزشی است که به دفعات مکرر، صاحب‌نظران مختلفی از تلویحات انگیزشی در یادگیری و عملکرد تحصیلی از اهمیت و اثر بخشی آن صحبت به میان آورده اند، (موریاما و الیوت^۲، ۲۰۰۹؛ وانگ و همکاران^۳، ۲۰۰۹؛ فیشر و ولز^۴، ۲۰۰۸).

«هدف‌گرایی» را میتوان، شیوه آگاهانه برخورد شخص با یک تکلیف یادگیری شناخته شده است (هافمن و همکاران، ۲۰۱۴). الگویی یکپارچه از باورها، اسناد و عواطف فرد که سبب میشود او به شیوه‌های مختلف به موقعیت‌های هدف خویش گرایش پیدا کند، در آن زمینه به فعالیت پردازد و نهایتاً پاسخ درستی را ارائه دهد. هدف‌گرایی در موقعیت تحصیلی نشان دهنده تلویحات انگیزشی فرد (دانشجو) از تحصیل است و افکار، رفتار و عملکردهای او را در موقعیتهای تحصیلی تحت تأثیر قرار میدهد، (الیوت و مک‌گریگور^۵،

¹ Elliot and Dweck.

² Murayama and Elliot

³ Wang, Spencer and Xing

⁴ Fisher and Wells

⁵ Elliot and McGregor

۲۰۰۱). در واقع به بیان ساده تر، هدف گرایی به رفتار تحصیلی دانشجوی جهت می‌دهد و قادر به تبیین رابطه بین باورهای دانشجوی درباره موفقیت و پیشرفت تحصیلی و درگیر شدن و استمرار داشتن در انجام یک تکلیف یادگیری است که برای آن اهدافی طراحی نموده است، (پاین و همکاران^۱، ۲۰۰۷).

با توجه به مطالب فوق و جدای از مباحث نظری ذکر شده، یکی از مهمترین مسائلی که دانشجوی باید در طراحی و تدوین اهداف تحصیلی خود در نظر داشته باشد، نگاه واقع گرایانه و منطقی به اجتماع و شرایط کشور می‌باشد. و به عنوان نمونه و الگوی مناسب میتوان گفت، در تمام نظامهای آموزشی موفق دنیا، دانشجویان را به سمت رشته و تخصصی هدایت مینمایند که به آن علاقه داشته و پس از اتمام تحصیلات تصمیم به فعالیت کاری در آن زمینه را دارند (شیخ الاسلامی و احمدی، ۱۳۹۰). که متأسفانه باید اذعان نمود بزرگترین اشتباهی که در نظام آموزشی کشور ایران رخ می‌دهد بی توجهی به همین موضوع است (سیف، ۱۳۹۰). قدر مسلم است که با شرایطی که کشور دارد بدیهی است که دانشجویان باید به نحوی هدفگرایی نمایند که در شرایط فعلی بازار کار و عدم وجود فرصت شغلی برای تمامی رشته‌ها وجود ندارد و مع الاسف، محوریت کسب درآمد و مسائل اقتصادی، حرف اول و آخر را می‌زند و چه بسا افراد که با داشتن مدارک تحصیلی عالی به شغل‌های دیگری مشغول فعالیت هستند.

بنابراین در انتهای تبیین مسئله تحقیق اگر بخواهیم دو مسئله کاملاً ملموس و ناشی از آگاهی که نویسنده تحقیق از بودن در این فضا و همچنین مصاحبه‌های میدانی کسب نموده است. باید عنوان نمود که، دانشجویان دانشگاه شهید چمران اهواز به عنوان یکی از معتبرترین دانشگاه‌های استان خوزستان و کشور همواره مورد ارزشیابی و قضاوت به حق یا ناحق قرار گرفته‌اند، چنانچه در دیگر دانشگاه‌های معتبر کشور نیز چنین اتفاقی رخ می‌دهد. به همین روی انتظارات از این دانشجویان بسیار بالا رفته صرفاً به خاطر مکانی که در

^۱ Payne and Et all

آن مشغول به تحصیل هستند. بنابراین ناخودآگاه دچار استرس و واهمه میشوند و در صورتی که این دانشجویان هدف‌گذاری تحصیلی و در عین حال تلاش به جهت دهی اهداف خود در راستی پیشرفت تحصیلی نداشته باشند به مشکل اساسی در طول دچار میشوند. اما مسئله نومی که وجود دارد عبارتند از: بر فرض که تمام اوصاف فوق توسط دانشجویان رعایت شده و به سلامت تحصیلات خود را به اتمام میرسانند، حال هنگام پرسیدن سوال از خویش میرسد که من قرار است چه کاری انجام دهم؟ لازم به ذکر است این شرایط با ورود «متغیر جنسیت» مضاعف شده و اوضاع به کلی دگرگون شده و «فرصتهای شغلی نابرابری» میان «زنان و مردان» به دلایل مختلفی در ایران وجود دارد. که همین امر حساسیت و اهمیت هدف‌گرایی تحصیلی را برای دختران دانشجوی مضاعف مینماید. در همین راستا و با تشریح بیان مسئله اساسی تحقیق، پژوهش حاضر سعی دارد به «مقایسه هدف‌گرایی تحصیلی در بین دانشجویان دختر و پسر دانشگاه شهید چمران اهواز» بپردازد. و در این میان سوال اصلی تحقیق به این صورت مطرح است که، «آیا میان هدف‌گرایی تحصیلی در بین دانشجویان دختر و پسر دانشگاه شهید چمران اهواز تفاوتی وجود دارد؟»

۱- ادبیات و پیشینه تحقیق

با بررسیهای صورت پذیرفته توسط نویسندگان تحقیق و کنکاش در منابع و مراجع دست اولی که به موضوع هدف‌گرایی یا جهت‌گیری هدف در مبحث تحصیلات عالی میتوان گفت تقریباً در طی یک دهه اخیر دانشمندان علوم اجتماعی و روانشناسان تلاش‌های بسیاری در رابطه با چگونگی عملکرد، موفقیت یا شکست تحصیلی دانشجویان و علی‌الخصوص یافتن عوامل منطقی و مستند پیرامون این موضوع پرداخته‌اند، که در این بخش به نتایج خروجی و ماحصل مطالعات ارزشمند آنها پرداخته میشود. به همین روی برای شناخت بهتر ادبیات (مبانی) نظری و پیشینه تحقیق ابتدا به صورت خلاصه به تعریف

هدف‌گرایی تحصیلی و عوامل موثر پیرامون آن پرداخته و در ادامه با ذکر نظریه‌های ارائه شده در قالب پژوهشهای پیشین ارائه می‌گردد.

به منظور شناخت مفهوم هدف‌گرایی تحصیلی که به زعم پژوهشگرانی همچون الیوت و چورچ^۱ (۱۹۹۷)، ایگن و همکاران^۲ (۲۰۰۷)، الیوت و مک گریگور (۲۰۰۱)، مک کللند^۳ (۱۹۹۹) و داوری و همکاران (۱۳۹۱)، یکی از فرآیندهای دخیل در رابطه با عملکرد تحصیلی، علیرغم اهمیتی که توسط بسیاری از پژوهشگران که در بالا تعدادی از آنها آورده شده است، میتواند، هدف‌گرایی و یا جهت‌گیری اهداف تحصیلی و پیشرفت باشد. فلذا با وجود شواهد پژوهشی نشانگر رابطه بین هدف‌گرایی و توفیق یا عدم توفیق تحصیلی، آنچنان که استوبر و همکاران (۲۰۱۵) نیز اشاره کرده‌اند فرآیند درگیر در این رابطه بصورت شفاف ارائه نشده و تاکنون مجهول باقی مانده است. به همین روی بررسی و مطالعه بر روی هدف‌گرایی تحصیلی که، یکی از موضوعات مهم در حوزه انگیزشی و نقش هدف‌گرایی در اهداف تحصیلی است به عنوان موضوع تحقیق حاضر برگزیده شده است.

تا کنون تعاریف و مفاهیمی که برای هدف‌گرایی و جهت‌دهی به اهداف ارائه شده است، تقریباً در یک راستا قرار داشته که اگر بخواهیم تعریفی واحد از آن بیان کنیم باید گفت، هدف‌گرایی الگوی یکپارچه‌ای از عقاید است که به گزینش روشهای مختلف روی آوری و پاسخ‌دهی آگاهانه به موقعیتهای پیشرفت تحصیلی می‌باشد. (ایمز، ۱۹۹۲). از نظر یوردن (۱۹۹۷)، نیز هدف‌گرایی بیانگر استدلال فرد درباره این موضوع است که چرا و چگونه باید راه پیشرفت در تحصیلات را دنبال و پیگیری نماید، (پتریچ، ۲۰۰۰). یا در تعریفی دیگر از نظر الیوت (۱۹۹۷)، هدف‌گرایی، تنها اهداف و استدلالهای فرد برای پیشرفت در تحصیل را پوشش نمیدهد بلکه نوعی معیار (درونی و بیرونی) را نیز نشان می‌دهد که فرد بر اساس آن موفقیت یا شکست خویش را در دستیابی به آن هدف مورد قضاوت قرار می‌دهد.

¹ Elliot and Church

² Egan, Piek Dyck and Rees

³ McClelland

تعریفی که تاکید بر ماهیت استدلال‌ها و مقاصد برای انجام تکلیف دارد، وقتی با معیارهای ارزشیابی عملکرد تلفیق می‌شود، که این موضوع در تعریف جهت‌گیری هدف مورد استفاده قرار گرفته است بیش از باور اهداف به تنهایی می‌تواند نیروزا باشد (شانک، ۲۰۰۲). پس از ارائه تعاریف و مفاهیم هدف‌گرایی در این بخش باید این مفاهیم را مدلل و مستند نموده و با تئوری‌ها و مدل‌هایی که در طی سالیان اخیر خصوصاً فزونی یافته پستوانه و مبنای علمی تحقیق حاضر را اثبات نماییم.

به همین سبب در ابتدا باید گفت، نظریه هدف‌گرایی از جمله نظریه‌های بسیار سودمند در حوزه انگیزش تحصیلی است. هسته مفهومی نظریه هدف‌گرایی (تبحری، عملکردگرا و عملکردگریز) این نکته است که فراگیرنده چه قصد و نیتی برای فعالیت و پیشرفت در تحصیلات خود دارد. جهت‌گیری هدف از مؤثرترین رویکردها در انگیزش است و تلویحات انگیزشی مهمی در یادگیری و عملکرد دارد. جهت‌گیری هدف، شیوه ناخودآگاه برخورد فرد با یک تکلیف یادگیری شناخته شده است. الگوی یکپارچه از باورها، اسناد و عواطف فرد که سبب می‌شود او به شیوه‌های مختلف به موقعیت‌ها گرایش پیدا کند، در آن زمینه به فعالیت پردازد و نهایتاً پاسخی را ارائه دهد. جهت‌گیری هدف در موقعیت تحصیلی مبین انگیزه فرد از تحصیل است و پاسخهای او را در موقعیتهای یادگیری تحت تأثیر قرار می‌دهد. در واقع جهت‌گیری هدف رفتار تحصیلی را جهت می‌دهد و قادر به تبیین رابطه بین باورهای دانشجو درباره موفقیت تحصیلی و درگیر شدن و استمرار داشتن در انجام یک تکلیف یادگیری است.

با بررسی نظریه‌های ارائه شده مشخص می‌شود که، هسته مفهومی همه آنها این است که چه قصد و نیتی برای فعالیت و رفتارهای مرتبط با پیشرفت تحصیلی وجود دارد. مفهوم هدف‌گرایی و جهت دادن به آنها را باید از مفاهیمی مانند هدف‌گذاری^۱ و رویکرد هدف-

^۱ Goal-oriented

محتوی^۱ تفکیک نمود. تئوری‌های هدفگرایی مانند تئوری لوکی و لاتم^۲ (۱۹۹۰)، بر دستیابی به اهداف خاص و نهایی مانند حل ده مساله بصورت صحیح تاکید دارد. لیکن تئوری هدفگرایی این بحث را مطرح می‌سازد که چرا فرد می‌خواهد ده مساله را صحیح حل نماید و چگونه به حل این مسایل مبادرت می‌ورزد. تفاوت این دو با رویکرد هدف-محتوی مانند تئوری فورد^۳ (۱۹۹۲)، در این است که رویکرد هدف-محتوی تاکید بر اهدافی دارد که منجر به هدایت و جهت دهی به اهداف می‌شود. در حالی که جهت گیری هدف بر مقصد و نیت برای پیشرفت در تکالیف تاکید دارد (پنتریچ و شانک، ۲۰۰۲).

هدفگرایی و جهت دادن به اهداف متنوع هستند، لیکن دو جهت گیری که اغلب در تئوری‌های جهت گیری اهداف مورد اشاره قرار می‌گیرد با عناوین اهداف یادگیری^۴ و اهداف عملکردی^۵ مشهورگشته اند (دوک و لگت (۱۹۸۵)، الیوت و دوک (۱۹۸۸)، این دو جهت دهی اهداف را با نامهایی مانند اهداف تکلیف مشغولی^۶ و من مشغولی^۷، بیان کرده اند.

نظریه پردازانی همچون دوئک در توضیح اهداف پیشرفت چندین نوع گرایش به هدف را معرفی کرده اند اما دو نوع متداول آن عبارت است از گرایش به هدف تبحری و گرایش به هدف عملکردی است. در گرایش به هدف تسلط و تبحر، فرد به دنبال تسلط بر تکلیف، رشد مهارت‌های جدید، دستیابی به درک و بینش و تکوین شایستگی خود است و در مقابل در گرایش به هدف عملکردی، فرد بر جلوه‌های بیرونی شایستگی یا توانایی تمرکز دارد و هدف اصلی او ابراز توانایی‌هایش در مقابل دیگران، بهترین بودن در جمع و اجتناب از قضاوت نامطلوب دیگران میباشد و در اهداف اجتنابی فرد در راستای اجتناب از

¹ Purpose-content approach

² Lucky and Latham

³ Ford

⁴ learning goals

⁵ Functional goals

⁶ Objectives of busy homework

⁷ Objectives My goals are busy

اثبات ناتوانایی و عدم شایستگی به خویشتن تمرکز میابد این افراد اهداف پایینی برای خود در نظر میگیرند و بیشترین نگرانی در مورد مردود شدن را نشان داده و دارای نیمرخ ضعیفترین پیشرفت تحصیلی میباشند (ون بوکل^۱، ۲۰۱۱). یکی از تقسیم‌بندی‌های متداول اهداف پیشرفت^۲، تسلط جهتگیری عملکردی^۳ و جهتگیری اجتناب از شکست^۴ در است جهتگیری تسلط یادگیرنده در تلاش برای رسیدن به صلاحیت و تسلط بر موضوع است و بر فهم موضوع تأکید دارد. هدف اولیه این گروه، کسب دانش و بهبود مهارتها است. یادگیرنده حتی زمانی که عملکردش ضعیف باشد نیز میخواهد یاد بگیرد. دانشجو با این نوع جهتگیری به دنبال وظایف چالشی است و خطا جزء طبیعی یادگیری محسوب میشود. یادگیرنده بیان مثبت از خود و علاقه درونی به فعالیتهای یادگیری دارد و وقت بیشتری برای یادگیری صرف میکند. در جهتگیری عملکرد، یادگیرنده در تلاش برای نشان دادن صلاحیت خود است تا خود را لایق، باکفایت و باهوش نشان دهد. بنابراین از وظایف چالشی پرهیز میکند. وی تلاش میکند توانایی‌هایش را با دیگران مقایسه کند. پشت سرگذاشتن دیگران و به دست آوردن موفقیت از اهداف این گروه است و نیز بر این نکته تأکید دارد که دیگران چگونه درباره او داوری میکنند. یادگیرنده در جهتگیری اجتنابی صرفاً برای جلوگیری از نشان دادن بی‌کفایتی تلاش میکند و تنها بر شکست نخوردن در درس و تحصیل تأکید دارد (هافمن، ۲۰۱۴). جهتگیری هدف را میتوان برای فهم و پیش بینی این که چگونه افراد به موقعیتهای پیشرفت واقعی و عینی پاسخ میدهند، به کار برد، (وانگ، ۲۰۰۷).

در مطالعات ایمونز (۱۹۹۲)، بونگ (۱۹۹۶)، دوک (۱۹۸۶)، لپر (۱۹۸۸)، مورفی و الکساندر (۲۰۰۰)، یافته‌ها، کم و بیش بر سازه‌هایی تأکید شده است که به موازات و مشابه یکدیگر هستند. این سازه‌ها همچنین مشابه با انگیزش درونی و انگیزش بیرونی است

^۱ Van Boekel

^۲ Mastery goal orientation

^۳ goal Performance orientation

^۴ Avoidance goal orientation

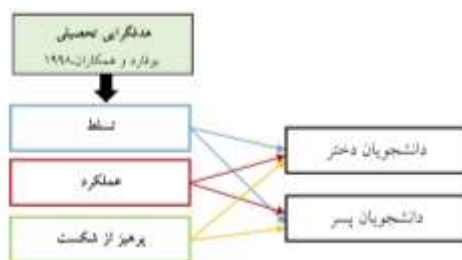
که بوسیله دی سی و ریان (۱۹۸۵) مطرح شده است. بعنوان مثال در هدف‌گرایی و هدف گذاری تکلیف مشغولی مشابه با انگیزش درونی است، این جهت گیری مشابه با اهداف یادگیری است که بوسیله دوک و لگت (۱۹۸۵) مطرح شده است. همچنین جهت دادن به اهداف من مشغولی مشابه انگیزش بیرونی است که بوسیله دی سی و ریان (۱۹۸۵) و ریان و دی سی (۲۰۰۰) مطرح شده است. این جهت گیری ها همچنین با اصطلاح اهداف عملکردی مشابهت دارد که بوسیله دوک (۱۹۷۵، ۱۹۸۶) عنوان شده است. ریان و دی سی (۲۰۰۰)، به این موضوع اشاره می کنند که جهت گیری من مشغولی مثالی کلاسیک از انگیزشی بیرونی است. همچنین نتایج مطالعه استن و همکارانش نشان داد دانشجویان با هدف‌گذاری تسلط، کمترین و با جهت‌گیری اجتنابی بیشترین اضطراب تحصیلی را دارند، هافمن (۲۰۱۴). دلاورپور (۱۳۹۱) در پیش بینی پیشرفت تحصیلی بر اساس هدف‌گذاری در دانشجویان مهندسی نشان داد که پیشرفت تحصیلی با تسلط و عملکرد رابطه مثبت و با جهت‌گیری اجتناب از شکست رابطه منفی دارد. شریفی اردانی و همکاران (۱۳۹۳) در مطالعه خود در میان دانشجویان کارشناسی ارشد در رشته ای مختلف به نتایج مشابه با مطالعه دلاورپور دست یافتند. بنابراین سازه هدف‌گذاری بر راهبردهای جهت دهی و هدایت اهداف دانشجو در طول آموزش، اثر می‌گذارد (رادوشویچ و همکاران، ۲۰۰۴) و توانایی دانشجو در درک جهت‌گیری اهداف مشخص شده توسط خود، افزایش آگاهی و حساسیت به انواع رفتارهای انگیزشی در محیط یادگیری مؤثرتر، و در نهایت پیشرفت تحصیلی و حرفه ای را به دنبال داشته باشد.

در نهایت در جمع بندی ادبیات نظری و پیشینه تحقیق میتوان گفت، بیش از دو دهه است که اکثر کارهای نظری و تجربی هدف‌گرایی تحصیلی بر پیشرفت و عملکرد تحصیلی تمرکز یافته است. پیشینه پژوهش در سالهای اخیر به سمت چارچوب مفهومی گسترده تری برای سازماندهی مولفه های شناختی و انگیزشی جهت یافته است (ایمز، ۱۹۹۲). تئوری هدف‌گرایی خود از جمله نظریه های تلویحی انگیزش پیشرفت و اهداف پیشرفت ریشه

گرفته است. این توسعه چارچوب مفهومی یا جهت گیری های دو بخشی هستند و یا بصورت سه بخشی (۱۲) مطرح شده است. خاستگاه جهت گیری های انگیزشی به میزان زیادی برخاسته از کارهای دینر و دوک (۱۹۷۸)، ایمز و آرچر (۱۹۸۷)، نیکولز (۱۹۸۴) و الیوت و مک گریگور (۲۰۰۱) میباشد.

فلذا به دلیل اهمیت نقش «هدفگرایی تحصیلی» و انجام نشدن تحقیق در این قلمرو مکانی و همچنین نوآوری در زمینه بررسی هدفگرایی تحصیلی از نظر جنسیت (دختر و پسر)، در این پژوهش به مقایسه هدفگرایی تحصیلی در میان دانشجویان دختر و پسر دانشگاه شهید چمران اهواز پرداخته میشود. فلذا فرضیه های مورد ادعا بصورت زیر مطرح میباشند:

- ۱) بنظر میرسد میان هدفگرایی تحصیلی در میان دانشجویان براساس جنسیت رابطه معناداری وجود دارد.
- ۲) بنظر میرسد میان تسلط در میان دانشجویان براساس جنسیت رابطه معناداری وجود دارد.
- ۳) بنظر میرسد میان عملکرد در میان دانشجویان براساس جنسیت رابطه معناداری وجود دارد.
- ۴) بنظر میرسد میان پرهیز از شکست در میان دانشجویان براساس جنسیت رابطه معناداری وجود دارد.

شکل ۱: مدل مفهومی تحقیق (الیوت و مک گریگور، ۲۰۰۱ و بوفارد و همکاران، ۱۹۹۸)

۲- روش تحقیق

مطالعه حاضر به لحاظ ماهیت «توصیفی-مقطعی» و از نظر گردآوری داده‌ها پیمایشی و به این علت که در یک جامعه آماری مشخص و قلمرو مکانی در دسترس انجام میشود میتوان عنوان نمود به لحاظ اهداف از نوع «کاربردی» میباشد. جامعه آماری، کلیه دانشجویان دانشگاه شهید چمران اهواز میباشد. در تشریح جامعه آماری باید عنوان نمود که، از مجموعه تمام افراد، گروه‌ها، اشیاء و یا رویدادهایی که دارای یک یا چند ویژگی مشترک باشند. تعداد اعضای جامعه را حجم یا اندازه جامعه می‌نامند و با حرف بزرگ N نشان می‌دهند. جامعه آماری تحقیق حاضر را کلیه دانشجویان دختر و پسر دانشگاه شهید چمران اهواز تشکیل می‌دهند که طبق آمار موجود در تارنمای رسمی دانشگاه تعداد آنان ۱۳۲۹۲ میباشد. بدیهی به علت گستردگی جامعه آماری باید از نمونه آماری استفاده شود که دارای ویژگیهایی همچون تعداد نمونه‌ها از روش علمی بدست آمده باشد و قابل تعمیم به کل جامعه باشد. بنابراین فرمول استفاده شده جهت تعیین نمونه آماری، فرمول دقیق کوران میباشد. که با توجه به رابطه زیر ۲۶۰ نفر به دست آمده است.

$$n = \frac{\frac{z^2pq}{d^2}}{1 + N\left(\frac{z^2pq}{D^2} - 1\right)} = 529929453602$$

لازم به ذکر است روش نمونه‌گیری مورد استفاده خوشه‌ای تصادفی میباشد زیرا نمونه‌گیری در دو دسته (خوشه) مشخص انجام میشود. زیرا در یک نمونه تصادفی خوشه‌ای، شانس همه واحدهای جمعیت برای ورود به نمونه مساوی است در واقع این روش نمونه‌گیری یکی از مصادیق بارز و با اهمیت نمونه‌گیری با احتمال برابر است.

در این پژوهش عمده ابزار جمع‌آوری داده‌های مورد نیاز تحقیق بوسیله پرسشنامه محقق شده است و به علت اینکه موضوع بر روی جنسیت تاکید دارد پرسشنامه سعی شده است بصورت مساوی (با استفاده از ظرفیت فضای مجازی در بستر اینترنت، با توجه به شیوع ویروس کرونا)، میان این دو گروه تقسیم شود. پرسشنامه مورد استفاده در این

پژوهش، «پرسشنامه هدفگرایی تحصیلی» توسط «بوفارد و همکاران» (۱۹۹۸) تهیه شد و نوع هدفی که فرد در موقعیتهای تحصیلی برای خود برگزیند را ارزیابی میکند. این پرسشنامه شامل ۲۰ گویه و سه مولفه (الف) جهت گیری هدف تسلط، ب) جهت گیری عملکرد و ج): جهت گیری پرهیز از شکست را اندازه میگیرد. نمره گذاری مقیاس بر اساس طیف ۵ درجه- ای لیکرت از ۱= کاملاً موافقم، ۲= موافقم، ۳= تا حدودی، ۴= مخالفم و ۵= کاملاً مخالفم میباشد.

همانطور که عنوان شد این پرسشنامه شامل ۲۰ گویه است که به ترتیب جهت گیری هدف تسلط (۶ گویه)، جهت گیری عملکرد (۷ گویه) و جهت گیری پرهیز از شکست (۷ گویه) میباشد. روایی پرسشنامه هدف گرایی تحصیلی بصورت ظاهری (صوری) توسط اساتید و متخصصان این حوزه تأیید شده است. همچنین پایایی پرسشنامه هدف گرایی توسط بوفارد و همکاران (۱۹۹۸) با استفاده از روش آلفای کرونباخ، برای ابعاد تسلط، عملکرد و اجتنابی به ترتیب برابر با $0/88$ ، $0/75$ و $0/75$ را محاسبه نموده اند. در مطالعه حاضر نیز میزان پایایی مؤلفه‌های به روش آلفای کرونباخ مورد محاسبه قرار گرفت که برای تسلط، عملکرد و اجتناب به ترتیب برابر با $0/83$ ، $0/77$ ، $0/67$ بدست آمد.

۳- یافته های تحقیق

در این بخش یافته ها به دو قسمت تقسیم میشوند که قسمت اول به آمار توصیفی و قسمت دوم به آمار استنباطی و آزمون فرضیه ها اختصاص دارد. در بررسی ویژگیهای جمعیتی نتایج در بخش متغیر جنسیت نشان داد که از میان ۲۶۰ نفر از نمونه آماری ۱۲۷ نفر دختر و ۱۲۴ نفر را دانشجویان پسر تشکیل میداد که تعداد ۲۵۱ نفر از کل نمونه بوده و متأسفانه ۹ پرسشنامه از دست رفته و بدون پاسخ مانده بود. در ادامه نتایج در متغیر مقطع تحصیلی در میان دانشجویان دختر تعداد ۱۰۲ نفر در مقطع کارشناسی ۱۶ نفر در مقطع کارشناسی ارشد و تعداد ۱۲ نفر در مقاطع دیگر مشغول به تحصیل بودند. این نتایج در میان

دانشجویان پسر به این صورت بود که تعداد ۱۱۱ نفر در مقطع کارشناسی ۵ نفر در مقطع کارشناسی ارشد و تعداد ۱۴ نفر در مقاطع دیگر مشغول به تحصیل بودند. در بررسی وضعیت تاهل در میان دانشجویان دختر نیز یافته‌ها نشان داد که ۲۷ در صد متاهل و ۷۳ درصد را دختران مجرد تشکیل میدادند. این متغیر در میان دانشجویان پسر نشان داد که ۱۴ در صد متاهل و ۸۶ درصد را پسران مجرد تشکیل میدادند.

• توصیف متغیرهای تحقیق

— بررسی میانگین پاسخ به گویه‌های پرسشنامه

جدول (۱): میانگین‌های متغیرهای پرسشنامه

گروه‌های جنسیتی	متغیرهای پژوهش	وضعیت پاسخ‌ها (طیف لیکرت)			
		کاملاً موافقم	موافقم	تا حدودی	مخالقم
دانشجویان دختر	تسلط	۴,۱۹	۸,۹۰	۲۱,۲۱	۳۹,۲۶
	عملکرد	۶,۵۵	۶,۲۸	۴۳,۲۰	۲۳,۰۳
	پرهیز از شکست	۴,۷۱	۶,۵۵	۴۲,۱۵	۳۴,۰۳
	جمع هدف‌گرایی تحصیلی	۱۹,۵۷	۳۷,۴۱	۲۱,۳۲	۲,۳۴
دانشجویان پسر	تسلط	۵,۲۴	۱۲,۳۱	۴۱,۱۰	۲۷,۲۲
	عملکرد	۵,۱۸	۸,۵۱	۳۶,۹۱	۳۰,۸۸
	پرهیز از شکست	۵,۱۸	۸,۵۱	۳۶,۹۱	۳۰,۸۸
جمع هدف‌گرایی تحصیلی		۴,۳۸	۹,۴۲	۳۷,۹۸	۲۸,۱۲

با توجه به نتایج جدول (۱) یافته‌های حاصل از بررسی میزان کل متغیرهای ۳ گانه هدف‌گرایی تحصیلی در میان دانشجویان دختر نشان می‌دهد که بیشترین تعداد پاسخ‌گویان ۳۷/۴۱ درصد با هدف‌گرایی تحصیلی و متغیرهای آن موافق بودند و تعداد پاسخ‌ها با ۲/۳۴ درصد با گویه‌های پرسشنامه مخالف بودند. همچنین مقایسه این آمار در گروه دانشجویان پسر نشان می‌دهد که بیشترین تعداد پاسخ‌گویان ۳۷/۹۸ درصد جمع هدف‌گرایی تحصیلی و

متغیرهای آن را تا حدودا متوسط میدانند و تعداد پاسخ ها با ۴/۳۸ درصد با گویه های پرسشنامه کاملا مخالف بودند.

– توصیف متغیرهای پژوهش

جدول (۲): توصیف متغیرهای تحقیق

متغیر	گروه	میانگین	انحراف معیار	تعداد
تسلط	دختران	۹۴/۷۱	۱۸/۷۸	۱۳۰
	پسران	۱۸/۶۱	۵/۴۰	۱۳۰
عملکرد	دختران	۱۹/۵۳	۵/۲۷	۱۳۰
	پسران	۲۲/۶۷	۵/۷۹	۱۳۰
پرهیز از شکست	دختران	۳۳/۹۰	۷/۴۸	۱۳۰
	پسران	۳۹/۳۳	۸/۵۹	۱۳۰
جمع هدفگرایی تحصیلی	دختران	۳۳/۹۰	۵/۷۹	۱۳۰
	پسران	۲۲/۲۴	۷/۴۸	۱۳۰

همان طور که در جدول (۲) مشاهده میشود، میانگین نمرات گروه دانشجویان دختر ۳۳/۹۰ و میانگین نمرات آزمودنی های گروه دانشجویان پسر ۲۲/۲۴ است. بنابراین میتوان گفت که، تفاوت گروه های مورد مطالعه در بررسی مولفه های هدفگرایی تحصیلی با یکدیگر متفاوت بوده و دانشجویان دختر نمره بالاتری در یافت نموده اند. در این آزمون بیشترین انحراف معیار در گروه دختران به متغیر تسلط میزان ۱۸/۷۸ تعلق دارد و در گروه پسران بیشترین انحراف معیار به متغیر پرهیز از شکست به میزان ۳۹/۳۳ اختصاص دارد.

– آزمون کولموگوروف – اسمیرنوف

با استفاده از آزمون کولموگوروف – اسمیرنوف میتوان توزیع (نرمال، یکنواخت، پواسون و نمایی) داده های یک متغیر کمی را مورد بررسی قرار داد. در پژوهش حاضر از این آزمون جهت بررسی نرمال بودن توزیع جامعه آماری استفاده شده است تا در صورت

برقرار بودن این شرط بتوان از آزمون‌های آماری پارامتریک استفاده نمود. نتایج این آزمون در جدول (۳) آمده است.

جدول ۳: نتایج آزمون کولموگوروف-اسمیرنوف

متغیرها	تعداد داده‌ها	میانگین	انحراف معیار	سطح معناداری (sig)
تسلط	۲۶۰	۳/۱۵۹	۰/۴۱۴	۰/۰۹۱
عملکرد	۲۶۰	۳/۰۶۱	۰/۴۸۵	۰/۹۸۹
پرهیز از شکست	۲۶۰	۳/۱۱۰	۰/۳۸۰	۰/۶۹۴

با توجه به نتایج به دست آمده در جدول (۳) همانگونه که مشاهده می‌شود سطح معناداری متغیرهای مستقل و وابسته تحقیق در آزمون کولموگوروف-اسمیرنوف بالاتر از ۰/۰۵ می‌باشد، و بدین ترتیب ادعای نرمال بودن توزیع جامعه آماری پذیرفته شده و می‌توان از آزمون‌های پارامتریک استفاده کرد.

• آزمون فرضیه‌ها

بنظر میرسد میان تسلط در میان دانشجویان براساس جنسیت رابطه معناداری وجود دارد. جهت نشان دادن معناداری و همبستگی در دو بعد از آزمون پیرسون استفاده شده است.

جدول ۴: نتایج آزمون پیرسون میان تسلط در میان دانشجویان براساس جنسیت

فرضیه	متغیر ملاک	جنسیت (دانشجویان دختر و پسر)			
۱	شاخص آماری	ضریب همبستگی پیرسون (۲)	سطح معناداری (p)	سطح خطا	تعداد
	متغیر پیش بین	۰/۵۸۰*	۰/۰۰۰	۰/۰۵	۲۶۰
	تسلط				تایید

همان طور که در جدول (۴)، ملاحظه میشود مقدار آزمون همبستگی پیرسون ($r=0/580$) بین مولفه تسلط و جنسیت دانشجویان در سطح ۰/۰۵ معنی دار میباشد. لذا

فرض صفر رد میشود و آزمون معنی دار است. و از آنجا که مقدار ضریب همبستگی مثبت است، رابطه مستقیم را میپذیریم یعنی با اطمینان ۹۵٪ نتیجه میگیریم فرضیه تایید میگردد.

– بنظر میرسد میان عملکرد در میان دانشجویان براساس جنسیت رابطه معناداری وجود دارد.

جدول ۵: نتایج آزمون ضریب پیرسون میان عملکرد و جنسیت

فرضیه	متغیر ملاک	جنسیت (دانشجویان دختر و پسر)			
۲	شاخص آماری	ضریب همبستگی	سطح معناداری	سطح خطا	تعداد
	متغیر پیش بین	پیرسون (۲)	(p)		نتیجه آزمون
	عملکرد	۰/۵۹۷*	۰/۰۰۱	۰/۰۵	۲۶۰
					تایید

همان طور که در جدول (۵)، ملاحظه میشود مقدار آزمون همبستگی پیرسون ($r=0/597$) بین عملکرد و جنسیت دانشجویان در سطح ۰/۰۵ معنی دار می باشد. لذا فرض صفر رد میشود و آزمون معنی دار است. و از آنجا که مقدار ضریب همبستگی مثبت است، رابطه مستقیم را می پذیریم یعنی با اطمینان ۹۵٪ نتیجه میگیریم فرضیه دوم تحقیق تایید می گردد.

– بنظر میرسد میان پرهیز از شکست در میان دانشجویان براساس جنسیت رابطه معناداری وجود دارد.

جدول ۶: نتایج آزمون ضریب پیرسون دو گروه مستقل میان پرهیز از شکست و جنسیت دانشجویان

فرضیه	متغیر ملاک	جنسیت (دانشجویان دختر و پسر)			
۳	شاخص آماری	ضریب همبستگی	سطح معناداری	سطح خطا	تعداد
	متغیر پیش بین	پیرسون (۲)	(p)		نتیجه آزمون
	پرهیز از شکست	۰/۶۲۳*	۰/۰۰۱	۰/۰۵	۳۸۴
					تایید

همان طور که در جدول (۶)، ملاحظه میشود مقدار آزمون همبستگی پیرسون ($r=0/623$) بین پرهیز از شکست و جنسیت در سطح $0/05$ رابطه معنی دار وجود دارد. بنابراین فرض صفر رد میشود و آزمون معنی دار است. همچنین از آنجا که مقدار ضریب همبستگی مثبت است، رابطه مستقیم را می پذیریم یعنی با اطمینان 95% نتیجه میگیریم فرضیه سوم تحقیق تایید می گردد.

جدول (۷): نتایج تحلیل واریانس یک راهه برای مقایسه میانگین هدفگرایی تحصیلی میان دانشجویان دختر و پسر

متغیرها	منبع تغییرات	مجموع مجزورات	درجه آزادی	میانگین مجزورات	F	سطح معنی داری (P)
دانشجویان دختر	بین گروهی	۸۳۱/۵۱	۳	۲۷۷/۱۷	۰/۷۸۱	۰/۵۰۷
	درون گروهی	۳۷۹۷۳/۲۶	۱۰۷	۳۵۴/۸۹		
	کل	۳۸۸۰۴/۷۷	۱۱۰	—		
دانشجویان پسر	بین گروهی	۹۴۸/۷۵	۳	۳۱۶/۲۵	۴/۷۱	۰/۰۰۴
	درون گروهی	۷۱۷۷/۹۰	۱۰۷	۶۷/۰۸		
	کل	۸۱۲۶/۶۶	۱۱۰	—		

همان طوری که در جدول (۴) ملاحظه میشود بین دانشجویان دختر و پسر از لحاظ جهت گیری تسلط تفاوت معنی داری وجود دارد. بعبارت دیگر، دانشجویان دختر تقریباً تمایل به تسلط بر تمام اهداف و نقطه گذاری تحصیلی دارند. که این در دو نوع جهت گیری دیده میشود و تنها در مولفه پرهیز از شکست مردان نمره بالاتری داشتند که به شخصیت و غرور مردانه نیز مرتبط است.

نتیجه گیری و پیشنهادات

مطالعه حاضر به بررسی مقایسه هدفگرایی تحصیلی در بین دانشجویان دختر و پسر دانشگاه شهید چمران اهواز پرداخت. نتایج در زمینه رابطه پیشرفت تحصیلی با جهتگیری

هدف در کل دانشجویان نشان داد که پیشرفت تحصیلی با جهت‌گیری تسلط و عملکردی رابطه مثبت، و با جهت‌گیری اجتنابی رابطه منفی دارد. نتایج در دانشجویان نیز مشابه بود. رابطه مثبت جهت‌گیری تسلط با جنسیت دانشجویان همسو با نتایج دلاورپور (۱۳۹۱) شریفی اردانی و همکاران (۱۳۹۳) و لنین برینک گارسیا (۲۰۰۸) بود. دانشجو با هدف پیشرفت تسلط، علاقه و انگیزش درونی به فعالیتهای یادگیری دارد و بر این مسأله متمرکز است که چگونه میتوانم در این درس مسلط شوم؟ و وقت بیشتری برای یادگیری صرف میکند. پژوهش ون بوکل (۲۰۱۱)، نشان داد که هدفهای جهت‌گیری تسلط با الگوهای انطباقی و رفتارهای سازگارانه (مانند حل مسأله، لذت بردن از انجام یک فعالیت و غیره) رابطه دارد (ون بوکل، ۲۰۱۱). عبارتی دانشجو با جهت‌گیری تسلط با تکیه بر رفتار حل مسأله و تمرکز بر انجام تکلیف و لذت بردن از آن با موقعیت برخورد میکند که پیامد آن میتواند پیشرفت و موفقیت درسی باشد. مطالعه کدیور و همکاران نشان داد که دانشجو با جهت‌گیری هدف یادگیری و تسلط، استرس تحصیلی کمتری تجربه میکند. زیرا یادگیری را به عنوان فرایندی تلقی میکند که کفایت و شایستگیهای وی را نمایان میسازد، (کدیور، ۱۳۹۲). در واقع دانشجو با تمرکز بر فرایند یادگیری دروس، بدون داشتن استرس زیاد میتواند پیشرفت تحصیلی خود را تضمین نماید. این امر در محیط عملی و پر استرس دانشگاه چمران که همواره در معرض قضاوت و ارزشیابی قرار دارند و انتظارات از آنها بالا است که میتواند بسیار مهم به شمار آید.

یافته وجود رابطه جهت‌گیری عملکردی با پیشرفت تحصیلی همسو با نتایج دلاورپور (۱۳۹۱) شریفی اردانی و همکاران (۱۳۹۹) و جوکار (۱۳۸۹) بود. دانشجو با هدف عملکردی به دنبال اثبات و نشان دادن شایستگی خود است. از آنجا که گرفتن نمرات بالا یکی از آشکارترین ملاکهای ابراز و نمایش شایستگی است این گروه بر دستیابی به نمره خوب تمرکز میکنند.

بیشتر بودن نمره پسران در مقایسه با دختران در مولفه جهتگیری اجتنابی یا پرهیز از شکست، به این معنا نیست که برای دختران مهم نیست و دانشجویی که جهتگیری اجتنابی دارد برایش مهم نیست که اهدافش چه میشوند. صرفاً مردان ویژگیهایی دارند که از باخت اجتناب دارند. این یافته همسو با نتایج دلاورپور (۱۳۹۱) شریفی اردانی و همکاران (۱۳۹۹) و جوکار (۱۳۸۹) بود.

در واقع ویژگیهای دخترانه با محوریت ترس و اجتناب از وارد عمل شدن و به تبع آن انفعالی برخورد کردن، انگیزه تلاش و موفقیت را در این گروه از دانشجویان پایین می آورد. مطالعه استن و همکارش هم نشان داد که جهتگیری اجتنابی بیشترین اضطراب تحصیلی را به همراه دارد. الیوت و همکارش (۲۰۰۱) معتقدند که هدف اجتنابی، هدف ناسازگارانه و همراه با پیامدهای مخرب است.

در این مطالعه مشخص شد که در پسران عملکرد و در دختران تسلط و عملکردی رابطه مثبت وجود دارد. در واقع، هر چه هدف پیشرفت دانشجوی پسر عملکردیتر و هدف پیشرفت دانشجوی دختر تسلطی تر باشد، در تحصیل پیشرفت بیشتری دارند. این یافته با پژوهش خادمی و همکارش (۱۳۹۳) همسو بود. بررسی دو جنس در جهتگیری هدف نشان داد که بین دانشجویان پسر و دختر در هدف پیشرفت تسلط و عملکردی تفاوت معنادار وجود دارد و پسران عملکردیتر و دختران تسلط گراتر هستند.

بخشی از این تفاوتها میتواند مربوط به تفاوت شخصیتها، استعداد، رفتار والدین نسبت به دختران و پسران باشد. همچنین به نظر میرسد جهت گیری و انگیزش دختران درونی تر از پسران است و دختران باورهای مثبتتر نسبت به توانایی خود در کنترل شرایط و تلاش برای اهداف دارند.

با توجه به یافته های پژوهش پیشنهاد میشود جهت روشن تر شدن نقش جهتگیری هدف در دانشگاه شهید چمران و دیگر دانشگاه های مهم استان، به طور خاص رابطه جهتگیری هدف با عملکرد عملی دانشجو بررسی شود. همچنین به منظور آشنا نمودن

دانشجویان با هدف‌گرایی و هدایت آن هدف و اثر آن بر پیشرفت دانشجو، برگزاری کارگاه‌های آموزشی در این زمینه مفید خواهد بود. وجود پیشینه پژوهشی اندک داخلی و خارجی مرتبط را میتوان از محدودیتهای این مطالعه ذکر نمود. نتایج این پژوهش وجود رابطه بین سه نوع جهت‌گیری هدف با پیشرفت تحصیلی و تفاوت انگیزشی در تحصیل بین دختران و پسران را نشان داد. این نتایج میتواند به بدنه علمی آموزش در دانشگاه‌های دولتی و آزاد یاری رساند زیرا همانگونه که ذکر شد موضوع جهت‌گیری هدف در حوزه آموزش عملی در داخل کشور چندان مورد توجه قرار نگرفته است. از جنبه کاربرد عملی نیز با توجه به آموزش پذیر بودن جهت‌گیری هدف، با بهره‌گیری از نتایج پژوهش میتوان در جهت رفع مشکلات تحصیلی، بهبود انگیزش درونی و سوق دادن دانشجویان به سمت جهت‌گیری هدف مطلوب برنامه‌ریزی نمود.

منابع

- ۱) اثنی عشر، مریم (۱۳۷۸). **بررسی رابطه الگوهای خانواده و باورهای مذهبی با وضعیت‌های هویت در نوجوانان شهر اصفهان**، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده روانشناسی، دانشگاه فردوسی مشهد، مشهد.
- ۲) بدری گرگری، رحیم؛ بیرامی، منصور و دبیری، سولماز (۱۳۹۳). «مدل پیشینی رضایت و پیشرفت تحصیلی از طریق کمالگرایی دو بعدی و هدفگرایی پیشرفت»، **فصلنامه روانشناسی تربیتی**، دوره بیست و سوم، شماره ۳۳، صص ۲۱-۴۵.
- ۳) خادمی، محسن و نوشادی، ناصر (۱۳۸۵). «بررسی رابطه بین جهت‌گیری هدف با خودتنظیمی یادگیری و پیشرفت تحصیلی در دانش‌آموزان دوره‌ی پیش دانشگاهی شهر شیراز»، **مجله علوم اجتماعی و انسانی دانشگاه شیراز**، ۲۵ (۴)، ۶۳-۷۸.
- ۴) داوری، مزده؛ غلامعلی‌لواسانی، مسعود و اژه‌ای، جواد (۱۳۹۱). «رابطه بین کمال‌گرایی و خودکارآمدی تحصیلی با اهداف پیشرفت دانش‌آموزان»، **مجله روانشناسی**، دوره سوم، شماره ۱۶، صص ۲۶۶-۲۸۱.
- ۵) سیف، علی‌اکبر (۱۳۹۰). **روانشناسی پرورشی نوین، روانشناسی یادگیری و آموزش**، چاپ دوم، تهران: انتشارات دوران.
- ۶) شیخ‌الاسلامی، راضیه و احمدی، ساره (۱۳۹۰). «پیشینی راهبردهای مقابله‌ای تحصیلی بر اساس باورهای خودکارآمدی و جهت‌گیری هدف دانشجویان دانشگاه شیراز»، **مجله پژوهش در برنامه‌ریزی درسی**، سال هشتم، شماره ۳۳، صص ۲۵-۱۶.
- ۷) مشتاقی، سعید (۱۳۹۱). «پیش‌بینی پیشرفت تحصیلی بر اساس جهت‌گیری هدف پیشرفت»، **فصلنامه راهبردهای آموزش**، ۵ (۲): ۸۹-۹۴.
- 8) Butler, L. (2016). Secondary transition experiences: Analyzing perceptions, academic self-efficacy, academic adjustment and overall impact college students' with LD success in postsecondary education. University of Maryland, Counseling and personal services (Doctoral dissertation).
- 9) Delavarpoor M. (2008). [Prediction of metacognition awareness and academic achievement based on goal orientation]. Journal of Modern Psychological Research of Tabriz University. 3(9): 71-96.

- 10) Elliot A, McGregor HA. (2001). achievement goal framework. *J Pers Soc Psychol.* 80(3): 501-19.
- 11) Elliot ES, Dweck CS. (1988). Goal: An approach to motivation and achievement. *J Pers Soc Psychol.* 54(1):5-12.
- 12) Emmons, R. A. (2005). Striving and feeling: Personal goals and subjective well-being. In: J. Bargh & P. Gollwitzer (Eds.), *The psychology of action: Linking motivation and cognition to behavior* (pp. 314-337), New York, Guilford.
- 13) Fisher PL, Wells A. (2008). Metacognitive therapy for obsessive-compulsive disorder: A case series. *Ther Exp Psychiatry*, 30; 39(2):117-32.
- 14) Hoffman RL, Hudak-Rosander C, Datta J, Morris JB, Kelz RR. (2014). Goal orientation in surgical residents: a study of the motivation behind learning. *J Surg Res.* 190 (2): 451-6.
- 15) Linnenbrink-Garcia L, Tyson DF, Patall EA. When are achievement goal orientations beneficial for academic achievement? A closer look at moderating factors. *International Review of Social Psychology.* 2008; 21(1-2): 19-70.
- 16) Mucherah, W. (2008) .Classroom climate and students' goal structures in high school biology classrooms in Kenya. *Learning Environments*, 11, 63-81.
- 17) Murayama K, Elliot AJ. (2009). The joint influence of personal achievement goals and classroom goal structures on achievement-relevant outcomes. *Journal of Educational Psychology.* 101(2): 432-447.
- 18) Payne SC, Youngcourt SS, Beaubien JM. (2007). A meta-analytic examination of the goal orientation Nomological Net. *J Appl Psychol.* 92(1): 128-50.
- 19) Radosevich DJ, Viadyanathan VT, Yeo S, Radosevich DM. (2004). Relating goal orientation to self-regulatory processes: A longitudinal field test. *Contemporary Educational Psychology.* 29(3): 207-229.
- 20) Sharifi Ardany A, Khayyer M, Hayati D, Sharifi Ardani A, Raeisi J, Rouhi A. [Predicting Academic Achievement Based on Grit as a Personality Trait with Mediating Role of Goal Orientation Among MA Students of Shiraz University]. *Jondishapour education development.* 2013; 4(1): 53-63. [Persian]
- 21) Stan A, Oprea C. (2015). Test anxiety and achievement goal orientations of students at a Romanian university. *Procedia - Social and Behavioral Sciences.* 180: 1673-9.
- 22) Stoeber, J., Feast, A. R., & Hayward, J. A. (2009). Self-oriented and socially prescribed perfectionism: Differential relationships with intrinsic

- and extrinsic motivation and test anxiety. *Personality and Individual Differences*, 47, 423–428.
- 23) Van Boekel M. (2011). Examining the relation between academic rumination and achievement goal orientation [Dissertation]. Victoria: University of Victoria.
- 24) Wang J, Spencer K, Xing M. (2009). Metacognitive beliefs and strategies in learning Chinese as a foreign language. *System*, 31;37(1):46-56.
- 25) Wang M, Erdhiem J. (2007). Does the five factor model of personality relate to goal orientation?. *Personality and Individual Differences*. 43(6): 1493-1505.